

hajim szája és átkozta
amely földust csinált
st, aki r beszélt, hogy
velet és a korcsma-
al jobban. De önma-
és nem vadopta magát,
gonosz forrása és ő
ot ehhez a nyomor-
hallgatott a gonosz
és felháborodott.

ugrott és arra a helyre
a fogacsátor állott,
alán ot látja még a
és tarisznyája miatt
De ekkor már tudta,
l a helyén, pusztában
nincsenek lakói és
selekedeteit, dörzsölte
r habját a száján és
felé. És az imaház-
lilit két kölesön és
ntóto keserű beszédét
kereskedő, aki azért
atyja emlékezetére
ddist mondja és ő
ott volt pálinkát és
nt adakozó kézzel és
pénzt. De Menasse
elt semmit, mert látja
kát és minden étel
k. Miután pedig befe-
sára ment, mert azt
s kipróbálhatja sze-
án Istet rátekint és
kegyével, hogy tal-
essze, hogy ne kel-
hatatérnie.

atjuk.)
vázat.
l egy kontori, ki egy-
állást töltendő be
ösmeret rabbitól
otot, edlgi működést
podás szerint, utazási
hivottak térünk meg,
március 12.
Dr. Schul Albert,
elnök.

pirgyár R.T.
oara (képviselő dr.
fin, str. Bratianu (Uri-
on 7-15 Raktáron:
ta, rajz, írógép, fél-
zines írólaf, couleur,
simitor, és simitor,
levelező-lap és dos-
somagoló, szín-s
lor, kender, havanna,
ek, hermandol, vízlat,
tb. 3524-1.

iter Fülöp
os-áruház
Deák Ferenc-u. 13.
5-16l április
m napi árai
4 cétől feljebb
200
8
és olajrécs L 16-75
ervizek... 70-
kkék óriási
n. Galaateri
ergi cikkek
sa

ertesítés.
fogóim és vevőim
hozom, hogy Jano-
egszűnt, amennyiben
Mór urtól küldön
l új tűzifa termelés
emet Janowitz Vil-
dó cég alatt újra
gok a jövőben is
és méltányos árai
eljes megelégedését
ársas területben alkal-
berekim nem vehet-
et, hanem az ujjon-
s igazságvánnyal el-
Azonkívül felveszek
gi 127 és 918. sz.
k továbbra is bír-
k. 3496-1
március 6-án.

Tiszt-lettel:
Janowitz Vilmos.

Szerkesztőség, kiadó-
hivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Baron
L. Pop. - Brassai-utca 10.
Az Új Kelet telefonjai
Szerkesztőség 977
Kiadóhivatal 844
Nyomda 879
Híber osztály 455
Zs. N. Sz. 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőségnek címzen-
dők. Kéziratokat nem
adunk vissza és nem örl-
hetünk meg

ÚJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

V. évfolyam, 67. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. adar 24.

1922. március 24. Péntek

Hermann Goldschmidt

Előfizetési árak

Romániában
Egész évre 320 le
Félévre 170 le
Negyedévre 90 le
Egy hónapra 30 le
Egy szám ára pályaudvaron
és vidéken is 1 le 50 bani

Botrány

A reakció rázuhant a választá-
sokra és sulya alatt összetört a par-
lamentarizmus. A nemzeti párt tör-
vénytelennek mondja az új törvény-
hozást és a bojkott álláspontjára ho-
lyezkedik. A parasztpárt haragja ki-
engesztelhető talán, de a kamara
alkotmányozó jellegét nem ismeri el.
Egyetlen egy pártja sincs a sokféle
hasadt opozíciónak, amely a több-
séggel való együttműködést lehetsé-
gesnek tartja. Take Jonescu kis cso-
portja is nem támogatja, de meg-
ellenézi fogja a kamarában. Akik
bennek a kamarába és akik kint
maradnak egyképen érzik, hogy
nincs keresni valójuk azon a hajón,
amelyet Bratianu kormányoz. Ez a
hajó még nem merült el, de elme-
rülhet, mert az árbécceről leszakadt a
kikötő kosár és nem lehet tudni, mi-
kor és hol feneklik meg a zátonyon.

Maniu a királyhoz intézett távira-
tában botrányának bélyegezte a vá-
lasztásokat és gyásznapnak azt a
napot, amelyen Bratianuék liberáliz-
musával győzelemhez jutott a cen-
tralizmus. A hevesen eláradt liberá-
lizmus az állami élet legjobb erejét
söpörte ki a törvényhozásból, de
Maniu érthető elfogultságban a kiso-
rdert erők között csak azt látja, amely
Erdélyt jelenti. Maniu természetesen
egész terjedelmében látja a katasz-
trófát, de mint régi parlamenti em-
ber elsősorban a politikai katasztró-
fiért sajnálja a román nemzetet.
Hogy a választásokon nem csak a
politikai felfogások esptak össze, de
összecsapott a keleti reakció a nyu-
gati haladással, arról egyelőre még
nem beszél. Pedig tudnia kell és bi-
zonyosan tudja is, hogy a győze-
lemért ez a két irányzat harcolt és
Erdély kizorítása nem csak politi-
kai, de kulturális vereség is jelent.

Érdekes, hogy a választási szé-
gyennek ezt a mélyebben fekvő
zsarátnokát legelőször nem erdélyi
politikus látta meg, akit nem lehet
egyoldalú vonzalommal gyanúsítani,
amikor sikra száll az igazságért,
amely a választások szennyében el-
merült. Radulescu Metrunak hívják
ezt a regátbéli újságíró és az „Idea
Europeana”-ban mondja el súlyos
kritikáját. Keményebben beszél,
mint Maniu és messzebbre nézően.
A választások öszereinte nem csak
Romániának hoztak gyásznapot,
hanem az egész világ demokráciá-
jának. És a botrány, amiről Maniu
beszél, nem román botrány csak,
de világgraszoló. Mert a választások
azt a kapcsolatot törték össze,
amely még nem rég forrt ki a lel-
kekből, de már izzott bennök és az
lett volna a hivatása, hogy Romá-
niát a nyugattal kösse össze.

Radulescu Motru nem egyoldalú
kritikus és a vereségért elsősorban
azokat teszi felelőssé, akik a veresé-
get elszenvedték. Csunya dolog,
hogy az ellenzék a kamarából
kiszorították, de magára vessen, ha
ez megtörténhetett. Az erdélyi nem-
zeti párt helytelenül fogta fel a fel-
adatát. A régi Románia demokrati-
kus elemei Erdély politikusaiktól
várták az újraépítést. Erdély nevelte
azokat a politikusokat, akik a nyu-
gati szellem meghirdetői lehettek
volna Romániában. Olyan politikát
várt tőlük az új Románia, amelyet
az önzetlenség szélesebb ölelésre
képesít. De ők erdélyi politikát
csináltak, ebből a körből nem mozd-
ultak ki és közben elfelejtették,

hogy a politikai hatalmon kívül van
még más érték is, amiért harcolniok
kellene. Harcolniok kellett volna a
bojár-szellem ellen, amely hatvan
esztendő óta őrzi botránypolitikáját
és elfalazta Romániát a nyugattól.
De a partikularizmus szelleme nem
akart kibujni a maga szűk köréből
és a hatvanéves botrányának nem
leheteti más vége csak az, amit a
választás hozott.

Talán tulságosan rideg ez az ité-
let, de nem egészen igazságtalan. Mi
nem becsüljük le az ellenzék néző-
pontjait, de mi se mondhatunk mást,
csak azt, hogy az országok jövőendő
életét nem azok a mozgalmak hatá-
rozzák meg, amelyek visszatérő vo-
nalban magában az országban indul-

nak meg, hanem azok, amelyek
kifelé törekcsenek, hogy beleforrhá-
sanak a nyugati országok mozgal-
maiba. Az egy helyen való megma-
radás több a botránynál, nemzeti
szerencsétlenség az. És aki az orszá-
got ebből a megrögzöttségéből ki-
mozdíthatná, de nem mozdítja ki,
akármilyen nemesek is a motivumai,
mégis csak felelős a bajokért, ame-
lyek emiatt az országra szakadnak.
Mindebből pedig az a tanulság, hogy
az erdélyi pártok nem húzódnak
vissza és nem elég, ha csak az ural-
omra jutott liberálizmust buktatják
meg a passzivitásukkal, harcolniok
keik, hogy meghódítsák Románia
kulturája számára azt az utat, amely
nyugat felé vezet.

mélyéhez elsősorban a király ragasz-
kodik. Ezek a hírek és tervek az
egész politikai közvéleményben nagy
izgalmat okoztak és feszült várako-
zással tekintenek a közeli napok ese-
ményei elé.

A trónbeszéd

A parlamentet hétfőn nyitják meg.
A tegnapi minisztertanács már a
trónbeszéd szövegével foglalkozott és
általánosságban megállapította annak
tartalmát. A trónbeszéd először rá
fog mutatni a választások eredmé-
nyére, majd meg fogja szabni a kor-
mány külpolitikájának irányait, végül
az új ülészakban tárgyalás alá ke-
rülő törvényjavaslatokat fogja felsor-
olni.

A demokratablokkot is átszervezik

A Jorga és Take Jonescu veze-
tése alatt álló parlamenti csoport,
amely a választások alatt mintegy
félellezéki magatartást tanusított és
mindenkor a békés közvetítő szere-
pét töltötte be, az utolsó napokban
új orientációt keres. A közvetítés
sikerült, a nemzeti párt és a parasz-
párt a legélesebben száll szembe a
kormányal. A demokratablokk, amely
a kormány megrendült helyzetére
való tekintettel ilyenformán magára
maradt, most célszerű átszervezéssel
akar újból elhelyezkedni. A demok-
rata pártkörben tegnap értekezlet
volt, amely a párt reorganizációjá-
nak kérdéseivel foglalkoztak. Nincsen
kizárva, hogy az utolsó percben ez
a csoport is csatlakozik az ellen-
zékhez.

A nemzeti párt és a parasztpárt értekezletei

Bukarest, március 22. (Rador.) A
nemzeti párt végrehajtóbizottságát
folyó hó huszonhetedikére Bukarestbe
összehívták, hogy véglegesen hatá-
rozzauak parlamenti magatartásukról.
Huszonhetedikére hívták össze a
parasztpárt végrehajtóbizottságát is.

Héjjas Iván

Kecskemét képviselőjelöltje

**A jogvédő liga a politikai
akciószabadság megsér-
tése ellen. A szociálisták
mandátuma**

Az Új Kelet tudósítójától.

Budapest, március 23. Az ellen-
zéki lapok megírták, hogy Klebels-
berg Kuno belügyminiszter bizalmas
leiratot intézett a főispánokhoz és
polgármesterekhez és ebben meg-
hagyta, hogy a választások tartá-
mára az ellenzéki politikusokat rend-
őri megfigyelés alatt tartásák. A sza-
badságjog e megsértése ellen foglalt
állást a jogvédő liga mai ülésén. Az
ülésről komüniké adtak ki, amely-
ben megállapítják, a kormány
valóban utasította a rendőrséget,
hogy az ellenzéki politikusokat vi-
déli körutjak alkalmával meg-
figyelés alatt tartásák. A liga szerint
a kormánynak ez a rendelete durván
megsérti az akciószabadságot és fél-
reérthetetlenül szoros összefüggésben
van a rendőrségnek a rendezavarok-
kal szemben tanusított passzív ma-
gatartásával.

A szociáldemokrata párt akcióba
lépett és megkezdte a választási har-
cot a kormány ellen. Klebelsberg
belügyminiszter nyilatkozott a szo-
cialisták aktivitásáról és azt mon-
dotta, a kormány el van készülve rá,
hogy a szocialista képviselők a par-

Hivatalnok-kormány

**Bratianu az ellenzék távolmaradása esetén
Presan tábornoknak adja át helyét. Kormány-
válság a nemzeti párt döntése miatt?**

Az Új Kelet tudósítójától

A nemzeti párt ismert döntése,
amely a legélesebb harcot jelentette
be a kormány ellen, a politikai helye-
zetet akut krízis elé állította. A ha-
tározat alkalmas alap az egységes
ellenzéki blokk megteremtésére. A
parasztpárt már magáévá tette a
nemzeti párt álláspontját és minden
kilitás megvan, hogy a demokrata-
blokk kivételével minden ellenzéki
frakció a két vezető ellenzéki párt
taktikáját teszi magáévá a kormány
ellen meginduló kámpányban. Va-
sárnap, a parlament megnyitásának
előestéjén az ellenzéki pártok veze-
rei értekezletre ülnek össze Buka-
restben, amelyen véglegesen hatá-
roznak a taktikai eszközökről. Az
értekezletet azért tartják meg az
utolsó estén, hogy a kormánynak
legyen alkalma az egységes fellé-
pést bármilyen módon meghiusi-
tani.

**A liberális sajtó egyre többet
ír a kormány engedményeiről,
melyeket a nemzeti pártnak
tenni hajlandó az együttes kor-
mányzás érdekében.**

Kormánykörökben remélték, hogy
az ellenzék más elhatározásra jut
és nem helyezkedik Bratianuval
szemben a legitranzigenőbb állás-
pontra. Már azt is tudni vélték, hogy
a nemzeti párt hajlandó együttmű-
ködésről tárgyalni és ezért a liberá-
lis párt körében bombaként hatott
a kolozsvári döntés, amely végkép
széjjeltépett minden reményt a bé-
kés kibontakozáshoz. A liberális
párt tagjainak nagyrésze új helyzet
előtt áll és beavatottak szerint Con-
stantinescu táborra egyetlen nap
alatt óriási mértékben megnöve-
kedett.

Az Epoca szerint, amely az ellenzéki
demokratablokk egyik vezérgyana-
ma, a nemzeti párttal való megegye-
zés engedekevény hvei ma már a
liberális párt háromnegyed részét
teszi ki. Sőt azt is tudnivaló, hogy
maga a miniszterelnök is közeledik
ehhez az állásponthoz. A liberális
párt radikális csoportja a Vintilisták,
erélyes ellenakciót fejtenek ki és
épen a változott hangulatra való tekin-
tettel sürögösen le akarnak számolni
a jobboldali megalkuvókkal. A kor-
mány sürgős átszervezését követelik,
hogy ilyenformán kiküszöböljék a
kabinetből Constantinescut. Lapjaik-

ban híreket lanszíroznak Constanti-
nescu földművelésügyi miniszter be-
tegségéről, amely hosszabb külföldi
gyógykezelést tett szükségessé. Con-
stantinescu csoportja azonban annyira
megszilárdult, hogy kilépésével a
kormányból liberális párt legnagyobb
részét is eltávolítaná. Bratianu Jonel
miniszterelnök, a király is egyre
sürget a koncentráció létrehozására,
a helyzet súlyosságát felismerte és
kijelentette, hogy amennyiben az
ellenzék a parlament munkájában
valóban nem vesz részt, a helyzet
konszolidálása érdekében hajlandó
helyét átengedni. Politikai körökben
ezekután

nyílt kormányválságról beszélnek,

Mert tudják, az ellenzék elhatá-
rozása megmáshathatlan. A parla-
ment megnyitó ülésén egyetlen ellen-
zéki párt sem vesz részt, a követ-
kező üléseken, a mandátumok igazo-
lásával kapcsolatban csak azért fog-
nak felszólalni a pártvezérek, hogy
tiltakozó deklarációkat felolvassák.
Azután elhagyják a parlament ülé-
seit és parlamenten kívüli akciót kez-
denek. Ennek az akciónak a körvo-
nalai is kezdenek kibontakozni. A pa-
rasztpárt körében a gyulaféhvári
kongresszus megismétlését tartják
szükségessé és ezt a tervet a nem-
zeti párt vezetőinek nagyrésze is
magáévá tette. Az erdélyi nemzeti
párt nagyfotosságu határozatának
utolsó pontja kimondja a gyulafe-
hévári pártkongresszus egybehívá-
sát alkalmas időben. Azok akik a ki-
rály intencióiról információkat sze-
reztek, ugy tudják, hogy az uralkodó
nem engedi az eseményeket idáig
fejlődni. Ezt tudomására is hozta
Bratianunak, aki nyomban kijelen-
tette, hogy szükség esetén lemond és
azt ajánlja, hogy utána

**a király Presan tábornok elnök-
lete alatt hivatalnok-kormányt
nevezzen ki**

Ellenzéki politikusok véleménye
szerint ez a hivatalnok-kormány nem
más, mint Bratianu utolsó ütökár-
tyája, amellyel a maga, illetve a tör-
ténelmi pártok uralmát megakarja
menteni. Bratianu már akkor tábor-
nok-kormányal fenyegette meg az
ellenzékot, amikor az nem akart részt-
venni a választásokon. Ugy tudják,
hogy ennek a kormánynak Vaitoianu
tábornok is tagja lenne, akinek sze-

lamentben éles kritikát fognak gyakorolni.

A politikai élet érdekessége még, hogy a dunaparti parlamentből a nemzetgyűlés költözködni készül. Komoly formában felvetődött az a gondolat, hogy az új nemzetgyűlés a régi képviselőházban tartsa meg üléseit. Az ötlet Bill Tamás volt főispáné. Eleinte idegenkedtek ettől a gondolattól, később azonban a kormánykörben is az a vélemény alakult ki, hogy a kicsiny Magyarországnak költséges fenyűzés fenntartani a nagy parlamenti adminisztrációt.

És végül: Kecskemét díes születtjét Héjjas Ivánt, az orgoványi hóst jelöli az egységes párt programjával a kecskeméti választókerületben. A kecskeméti és környékbeli gazdákból egy küldöttség jelent meg Gömbösnél, akit arra kért, hogy az egységes párt Héjjas jelölti képviselőnek Kecskeméten.

Antantellenőrzés alatt a kisantant államai

Milyen feltételekkel kap kölcsönt Lengyelország, Jugoszlávia és Románia

Párisból jelentik. Itteni politikai körökben úgy tudják, hogy Poincaré mégis csak elmegy Génába. Ott marad az első fontosabb ülések végéig. Végleges döntés erről majd csak a londoni szakértői konferencia után történhet. A pillanatnyi francia felfogást a „Temps” cikke jellemzi. A kormányhoz közelálló lap azt írja, hogy a génuai értekezletre nem is annyira a világalapot helyreállítására mennek a békeállami, inkább azért, hogy ott egymással nyílt csatába megettöközzenek. Mindenki a maga szabadságát és a maga barátait fogja védeni. Ezt a felfogást a „Temps” azzal okolja meg, hogy rámutat arra a nyilvánvalóan angol részről származó tervre, hogy Lengyelországot, Romániát, Jugoszláviát és bizonyos mértékben Csehszlovákiát is támogatni fogják, de csak oly feltétellel, hogy

ezek az országok vessék alá magukat a szövetségesek ellenőrzésének.

Ez az ellenőrzés az adórendszerre és a vasutakra vonatkoznék. A terv nagyjában a következő: Az említett államok mindegyikében a kormány pénzügyi és adminisztrációs reformokat javasol, amiket a parlamentek elfogadnak. Hitelt ezek az államok csak a reformprogram keresztülvitele esetén kapnának. Szó lenne egy pénzügyi tanácsról, amely véleményével a hitelműveleteknél mértékadó volna, az előlegek helyes felhasználására felügyelne és szükség esetén külföldi szakembereket vonna be a nyilvános munkák reorganizálására.

Az államok kölcsöneik fedezésére biztosítékot és zálogot adnának és ezek a zálogok ujjonnan létesített vagy már fennálló szervezeteknek az ellenőrzése alatt állának.

Ilyen ellenőrző szerv például Szerbiában az állami egyedárúsító szerv. A „Temps” azt írja, hogy Franciaország nem fogadhatja el a tervet, amely egész sor felügyelet alatt álló államot kreálna. Azt reméli, hogy a terv leleplezése elegendő lesz arra, hogy az angoloknak ezt az ellenőrző szándékát csirájában megölje.

Fegyverszünet lesz a kisázsiai fronton

Páris, március 22. (Rador.) A három szövetséges külügyminiszter tárgyalása folyamán megegyezett a kisázsiai kérdésben. Elhatározásait közli a konstantinápolyi, angorai és athéni kormányokkal s felszólítják őket, kössenek fegyverszünetet és pedig a csapatok maradjanak meg a most megszállva tartott vonalakon, kivéve az előretolt csapatokat, a két arcvonal között 2 kilométernyi semleges zóna legyen. A fegyverszünetet egyelőre három hónapra kössék meg, azután meghoszabbitandó.

Tavaszi kirándulás Palesztinába

A bukaresti Palesztina-hivatal társas kirándulást rendez. Mibe kerül az ut Palesztinába

Az Uj Kelet tudóstíójától

Közölte nemrég az Uj Kelet, hogy a bukaresti Palesztina-hivatal nagyszabású társas kirándulást tervez Erec Jisraélba. A kirándulás, melyre már eddig is sokan jelentkeztek, valószínűleg áprilisban lesz, a végleges indulási időt azonban a résztvevők többségének a kívánsága szerint fogják megállapítani. Az előkészületekre vonatkozólag a bukaresti Palesztina-hivatal körlevélben értesítette az érdeklődőket. Eszerint minden résztvevőnek legkésőbb április hetedikéig meg kell szereznie az utlevélét. Egy családnak csak egy utlevél szükséges. A vizumokat a Palesztina-hivatal fogja megszerezni, ha a tulajdonos a könyvecskével együtt a szükséges összeget beküldi. Egy palesztinai vizum ára román utlevélre 400 lei, más állampolgároknak 450 lei, a Palesztinából való visszatéréshez szükséges vizum szintén 450 leibe kerül. A bukaresti angol konzulátus legújabb hirdetménye szerint az ókirályság, Beszarábia és Bukovina a csernovicei konzulátushoz tartozik, míg Erdély és Bánát utleveleit a kolozsvári konzulátus láttaozza.

Constanza—Jaffa

A kirándulótársaság tagjai Constanza szállanak hajóra. A hajójegy ára Jaffáig a résztvevők számától függ. Ha sokan utaznak, a Serviciu Maritim Román külön hajót bocsát a kirándulótársaság rendelkezésére. A gőzösen a legkényelmesebb berendezés skizolgálás van, a harmadosztályú utasok is ágyat kapnak.

Külön hajón a menetdíj:

- I. osztályon ellátással . . . 9000 lei
- II. „ „ „ „ „ 4500 „
- III. „ „ „ „ „ ellátás nélkül 1500 „

Harmadosztályú utasoknak a menetdíjon kívül ötszáz leire van szükségük az uton való élemezésére. Abban az esetben, ha a kirándulók száma kicsiny lesz, a társaság a Serviciu Maritim Román olyan hajóján fog utazni, mely Alexandriába indul. Ez esetben a bukaresti Palesztina-hivatal megögyezik a hajózási vállalatot, hogy a gőzös Jaffáig folytassa útját, máskülönben az Alexandriai—jaffai utat vasuton kell megtenni, ami husz órai utazást jelent. A hajón, ha a kirándulók többsége úgy kívánja, rituális konyha lesz, ami az ellátást jelentékenyen megdrágítja, mert külön szakácsot, főző- és evőeszközöket kell beszerezni. Ha az utazóknak csak csekély része kíván kóser élemezést, fedezniük kell a költségtöbbletet. A bukaresti Palesztina-hivatal biztosítja az érdekelteket, hogy ebben a kérdésben a legmesszebbmenő figyelemmel lesz a kirándulók kívánsága iránt.

Utiprogram.

Erec Jisraélban tizenhat napig fog tartózkodni a kirándulótársaság, hogy az ország minden jelentékeny vidékét megtekinthesse. A palesztinai tartózkodás programja a következő:

Első nap: megérkezés Jaffába, a város megtekintése.

Másnap reggel: Jaffa és Tel-Aviv megtekintése. Ebéd után a társaság automobilon Mikvé-Jisraél érintésével Rischon-le-Cion kolóniára utazik s itt töli az éjjelt.

Harmadik nap: automobilon meglátogatják Nész-Cionah, Ekron és Rechobot kolóniákat. Rechobotból, a negyedik napon vonattal Zichron-Jákov és Chedara kolóniákba utazik a társaság.

Ötödik nap: vasuton Haifába mennek a kirándulók a város megtekintésére.

Hatodik nap: kirándulás a Karmel-hegységre.

Hetedik nap: vonattal meglátogatják Cemach kolóniát, innen bárkán a Tiberias-tavon át Tiberiasba utaznak.

A nyolcadik és kilencedik napon meglátogatják Milchamie, Daganjah, Mésa kolóniákat, kirándulás a Tábor-hegyre, ahonnan Nazarethbe utaznak és itt megszállnak.

Tizedik nap: Kocsin kiutaznak Merchavjah kolóniára, hogy megtekintsék a chalucok által épített országutakat. Innen vonattal térnek vissza Haifába.

Tizenegyedik nap: vasuton Jeruzsálemba mennek a főváros megtekintésére.

Tizenkettedik és tizenharmadik nap: Jeruzsálem intézményeinek meglátogatása.

Tizennegyedik nap: automobilon Jerichoba s a Holt-tenger partjára utaznak.

Tizenötödik nap: vasuton Tel-Avivba utaznak és innen autón Petach-Tikvába.

Tizenhatodik nap: Visszatérés Jaffába, hajórászállás.

Mibe kerül az utazás?

Ez az utiterv csak ideiglenes s esetleg megváltoztatható. Egy kiránduló sem köteles ragaszkodni határozott utirányhoz. A palesztinai tartózkodás ideje alatt minden kirándulónak a legteljesebb mozgási szabadsága van. Nem köteles meghatározott szállodában lakni, kijelölt helyen meghatározott menüt étkezni. Ha valakinek például ismerősei vannak Jeruzsálemben, akiknél lakást és ellátást kap, természetesen nem köteles a társaságnak külön fizetni. Akinek rokonai vagy speciális érdekei vannak Palesztinában és minden idejét azok körében akarja tölteni, csak az utazási költséget fizeti be. Az étkezésnél is mindenki önállóan intézkedhetik. Mindenki csak azt fizeti meg, amit tényleg közkötségen fogyaszt.

A palesztinai tartózkodás költségvetése a következő:

Elsőosztályú hotelben lakás, étkezés, fürdő személyenként	600 lei.
Másodosztályú hotelben lakás, étkezés, fürdő személyenként	360 lei.
Harmadosztályú hotelben lakás, étkezés, fürdő személyenként	260 lei.
Ebéd délbetu vagy este II. osztályú vendéglőben	90 lei.
Reggeli	60 lei.
Szoba II. oszt. szállodában egy éjszakára	90 lei.

Az országban való utazás autón és vasuton az egész tizenhat nap alatt másodosztályú utasoknak körülbelül ötezer leibe kerül, harmadosztályú utasoknak háromezeröttszáz leibe. A társaságot a bukaresti Palesztina-hivatal egyik bizalmi embere kíséri el útjára, aki a kirándulásokot vezeti s a társaság tagjairól gondoskodik, hogy mindenkinek a kívánsága teljesüljön. A kirándulás számadásait ő vezeti s a társaság minden tagja bármikor ellenőrizheti azokat. A bizalmi ember utiköltségeit az összes résztvevők arányosan fizetik. Ez az összeg legfeljebb kétszáz lei lehet személyenként.

Végeredményben az egész ut költségvetése a következő:

Utazás első osztályon, lakás ellátás I. osztályú hotelben oda-visszautazás	18000 lei.
Lakás, élemezés Palesztinában	8400 lei.
II. oszt. utazás az országban	5000 lei.
Utlevél	1850 lei.
A kirándulás vezetőjének	200 lei.
Összesen:	33450 lei.

Másodosztályú utazás gőzhajón oda és vissza	9000 lei.
Élemezés és lakás Palesztinában	5040 lei.
II. osztályú utazás az országban	5000 lei.
Utlevél	1850 lei.
A kirándulás vezetőjének	200 lei.
Összesen:	21090 lei.

Harmadosztályú utazás oda és vissza	3000 lei.
Étkezés jövet-menet	1000 lei.
Étkezés és lakás Palesztinában	3640 lei.
III. oszt. utazás az országban	3500 lei.
Utlevél	1850 lei.
A kirándulás vezetőjének	200 lei.
Összesen:	13190 lei.

Aki ellátásról és lakásról önmaga gondoskodik, annak utiköltsége a következő:	
Harmadosztályú utazás	3000 lei.
Utlevél	1850 lei.
A kirándulás vezetőjének	200 lei.
Összesen:	5050 lei.

A kirándulás minden résztvevőjének legkésőbb március 31-ig az utiköltséget a romániai cionista szervezet pénzügyi osztályához be kell küldeni. (Deportamentul financiar al Federației Sioniste București, strada Lipscani 90.)

Nyomorgó aranybányászok

Sztrájk-per a hadbírószág előtt. Akik csak látják a kenyeret. Egy kölcsönkért kabát története

Az Uj Kelet tudóstíójától

A szociális nyomoruság elképesztően szomorú tükre markánsan rajzolódott ki a mai hadbírószági tárgyaláson, ahol néhány lerongyolódott munkás, éhesen, kissé szédülve a sok meghurcoltatástól állott, hogy feleljen a bíróság előtt egy államellenes büntényért: egy sztrájkról, amelyet azért proklamáltak, mert az éhség már leverte őket a lábukról, mert már nem bírták tovább.

A sztrájkot a felsőbbányai aranybányászok, mintegy hatszázan, még 1920 október huszonegyedikén proklamálták. Történt ugyanis, hogy a bányászok, akik különben is az állam legrosszabbul fizetett alkalmazottai, 1920 júliusától még azt a csekély fizetést sem kapták meg, amely járt nekik és így elképzelhetetlen nyomorba kerültek. Egyik memorandumot a másik után küldték fel az államhoz, de még választ sem kaptak. Mikor az éhség aztán már olyan fokot ért el, hogy a bányászok hagyományos türelme is elfogyott, elhatározták, hogy még egy utolsó kísérletet tesznek. Még egy memorandummal fordultak az államhoz, de erre sem kaptak érdemleges választ. Akkor azután proklamálták a sztrájkot.

Kilenc napig tartott ez a sztrájk. Nem fegyveres hatalommal verték le. Azt nem is lehetett volna. Az éhes ember vakmerő. Megígérték nekik, hogy rövidesen folyósítani fogják az elmaradt fizetéseket, egy csekély összeget adtak azonnal nekik és erre vették fel a munkát.

A megtorlás csak azután következett. Mikor a munka már rendszeresen folyt, elfogták a bányász tizenegy bizalmiférfiát, Nagyváradra kísérték és több mint egy hónapon keresztül fogva tartották őket. Ez idő alatt a kisgyermek-halandóság szokatlan arányokat öltött Felsőbányán. A hatszáz munkás közül mintegy százötvenet elboacsátottak a sztrájkból kifolyólag és később szabadlábra helyezett bizalmiférfiákat is csak nehezen vették vissza. Most azután hadbírószág elé állították őket.

A tárgyalást reggel kilenc órakor nyitotta meg Radulescu ezredes-elnök. A vádat Avram százados-ügyész, a védelmet pedig Román Valér dr. ügyvéd képviselte. A jegyző felolvassa a vádiratot, amely szerint a tizenegy bizalmiférfi, névszerint: Társi Lajos, Szaszaván János, Kovács Sándor, Fehér János, Kiss Sándor, Bodenbag János, Budász Mihály, Bálint László, Kupás Antal és Jenedák Márton a sztrájkra való ösztönzéssel és titkos gyűlések tartásával veszélyeztették az állam biztonságát.

A vádirat felolvasása után egyenként kezdték meg a vádiottak kihallgatását. Csupa szárnalmas, összetört ember, nagyon egyformán vallanak. Talán csak abban van közöttük eltérés, hogy a saját nyomoruságukat mindennél feketébbnek festik. Az első vádiott Társi Lajos. Az elnök kérdésére elmondja, hogy a sztrájkot senkisé proklamálta. Az magától robbant ki.

Nem kellett felszólítani

— Mégis, ki volt aki felszólította a sztrájkra?

— Nem kellett minket felszólítani. Egyszerre tettük le a csákányt.

— Mi volt az indító oka a sztrájknak?

A vádiott kissé kesernyésen nevet. — Nem politika kérem. Ó nem. A gyomrunk. Már nem bírtuk tovább a koplalást.

— Titkos gyűléseken jelen volt?

— Nem kérem, semilyen titkos gyűlésen. 1920-ban, amikor még a szocializmus fennállt Romániában, voltam taggyűléseken, de azok nem voltak titkosak.

— Az előkészítésben nem vett részt?

Bányászok

biroság előtt.
a kenyeret.
bát tő-ténete

ostójtól

orúság elképesz-
markán-san raj-
hadbírósi tár-
y lerongyolódott
issé s edülve a
ól állott, hogy
lőtt egy állam-
egy sztrájkról,
máltak, mert az
ket a lábukról,
tovább.

őbányai arany-
hatszázán, még
egyedikén prok-
gyanis, hogy a
ben is az állam
alkalmazottai,
azt a csekély
meg, amely járt
szelhetetlen nyo-
k me norandu-
küldték fel az
laszt sem kap-
zán már olyan
bányászok ha-
s elfogyott, el-
nég egy utolsó
Még egy memó-
k az államhoz,
érdemleges vá-
proklamáltak a

ott ez a sztrájk.
ommal verték le.
volna. Az éhes
legigérték nekik,
sitáni fogják az
egy csekély
al nekik és erre

azután követ-
ka már rend-
gták a bányá-
at, Nagyváradra
t egy hónapon
tották őket. Ez
mek-h dandóság
öltött Felsőbá-
nkás közl mint-
lébosa ottak a
g és később
bizalmifüria-
kék visza. Most
é állították őket.
el kilenc órák
escu ezredes-el-
rram százados-
pedig Román
viselte. A jegyző
érfi, névszerint:
án János, Kőr-
er János, Kiss
János, Budász
ló, Kupás Antal
a sztrájkra való
gyűlések tartá-
az állam biz-

szása után egyen-
váltották kihall-
almas, összetört
ormán vallanak.
n közöttük eltér-
ját nyomoru-
feketébeinek fes-
Társi Lajos. Az
mondja, hogy a
proklamálta. Az

ellett felszólítani
aki felszólította a
linket felszólítani.
esákányt.
tó oka a sztrájk-
essernyé-en nevet.
érem.) nem. A
bürtök tovább a

ten jelen volt?
semilyen titkos
mikor még a szo-
mániában, voltam
zok nem voltak
ésben nem vett

— Nem. De nem is mi készítettük ezt elő.

Aztán a többiek. Mind egyformán elismerték a kérdésekre ugyanezeket a feleleteket. Bálint László bővebben próbálta megmagyarázni a sztrájk okát.

— Huszonhat éve vagyok Felsőbányán bányász. Tizenhárom éves gyerek korom óta dolgozom. De nem hazudok tekintetes bíróság, ha azt mondom, hogy kétszer sem laktam még istenigazában jól. Ma is tizenöt meg husz leles napibérek mellett robotolunk. Nekem is hat családom van. Hát hogy tartsam ezt el husz leiből?

— Hát a sztrájk előtt mit csinált?

— Ugyanazt, mint most. Hajnalban négy órákor felkeltem, hogy robotba menjek. Elővettem egy kis korpakenyert, hogy megegyem. Nem lehetett. Felébredt mindig egy kicsi. Ugy siránkoztam: Apám, éhes vagyok, adjál kenyeret... Mit csináltam volna, odaadtam a kis darabka kenyeret, rántottam egyet a nadrágszíjra és elmentem üres gyomorral. Ezt csináltam kérem én is, meg a többi bányászok is.

A köicsönként kabát

Egy másik munkás ócska, csupafojt telikabátban állt a vádoltak ketrecében. Elmondta, hogy a sztrájk már csak a tehetetlenség fegyvere volt. Nem akarták őket kárt okozni, de úgy sem tudtak volna dolgozni már, annyira el voltak gyengülve.

— Magamról már nem is beszélek, — mondotta — de nem lehetett nézni az asszonyok meg a gyerekek rettenetes szenvedéseit.

— Ezt már hallottuk!

— Nem lehet azt kérem elégszer hallani. Nem elég, hogy ruhánk nincs, ezt a rongyos kabátot, ami rajtam van, is úgy kellett kölesön kérni, hogy el tudják jönni, de a kenyeret is csak latjuk.

Mikor mindannyian elmondták valamásikat, a bíróság a vád minősítése fel t akart határozni. Hosszu tárgyalások után abban egyeztek meg, hogy a tárgyalásokat április tizedikéig elnapolják. A munkásokat hazengedték azzal a figyelmeztetéssel, hogy dolgozzanak addig is és ne engedjék beagrátni magukat a hazafiatlan emberek uszításainak. Aztán kivonultak a tereméből. Csak egy percig kóválygott még a levegőben a rettenetes kontraszt: nyomorgó aranybányászok... Aztán az is elült, mert hiszen ez már tradíció: Nem azé az arany, aki kibányássza.

**Üzletváltozás miatt
10—25% árengedmény!**

Az Erdélyi Divatárúháza
Ciu, C. R. Ferdinand 22.
(Hoffman cipőüzletével
szemben). A raktáron
levő összes kalap- és
férfi divat cikkekből
25 százalékos árengedmény.

**Üzletváltozás miatt
10—25% árengedmény!**

**Weisz és Molnár
női divatárúháza
ujból megnívít!**

**Heller,
Weisz és Molnár**

**cég alatt, Cal. Reg.
Ferdinand 6. szám
alatt, a volt helgi-
séggel szemben. 0**

Kik mennek el Genuába

Wanderlip szenzációs nyilatkozata Párisban

— Az Uj Kelet tudóstól —

A genuai konferenciáról ma a következőket jelentik: Párisi lapoknak azzal a többszörös hírével kapcsolatban, mintha Anglia és Franciaország már megegyezett volna egymással, hogy az orosz kérdést a genuai tárgyalásokból kikapcsolják, nem felel meg a tényeknek. A „Berliner Tageblatt” jól informált helyről közli, hogy

Anglia nem is gondol arra, hogy a genuai konferencián az orosz kérdést kiküszöbölje.

Kétségtelen, hogy az errevonatkozó párisi jelentések a francia kormány sugalmazására kerültek nyilvánosságra, mert a francia kormány arra törekszik, hogy a genuai konferenciának az utjába annyit akadályt gördítsen, amennyit csak lehet.

Hogy helyezik el a delegátusokat

Egy római távirat szerint a genuai konferenciára a már jelentett országokon kívül a következő bejelentések történtek.

Angolország szásziz delegátussal érkezik. Az angolok a Miramare kastélyban fognak lakni. Lloyd George és lord Curzon számára magánlakásról gondoskodtak.

Belgium tizenegy megbízottal képviselteti magát, ezeket szintén a Miramareban helyezik el. Ugyanitt nyolc svájci is lakni fog.

Franciaország még nem közölte a megbízottai számát, a franciák a Savoy-szállóban lesznek elhelyezve.

Németország nyolc tagu delegációja részben az Eden-szállóban, részben a Bavaria-szállóban fog lakni.

Az olasz delegáció szásziz tagot számál és a Bristolban meg a Splendidben helyezkedik el.

A japánok kereken száz embert küldenek. Ezeknek egy része Genuában, másik része Pegliben és a Riviera mentén kap elhelyezést.

A norvégok nyolc emberrel, a svédok tizzel, a dánok tizzel, a hollandok is tizzel szerepelnek.

Luxemburgból négy delegátus megy, **Spanyolországból** tizenöt, **Portugáliából** hét, **Lengyelországból** negyven, **Oroszországból** nyolcvan.

A magyarok száma hét, az osztrákoké hat.

Ott lesz még tizenkét jugoszláv, hat lett, huszonegy eszlandi, hét

Hóstiti gyilkos a törvényszék előtt

Néhány pohár pálinka miatt. A krakélerség áldozata

— Az Uj Kelet tudóstól —

Körülbelül egy fél év előtt történt, hogy Balog József hóstiti legény, a Pap-utcában este tíz óra felé baljával megölte Hadnagy Albert napszámot. A gyilkosság annakidején nagy feltűnést keltett az egész városban, mert mint ismeretes, annak elkövetésével egy kolozsvári rendőrt, Felesan Juont vádolták. Rövidesen azonban közrekerült a valódi gyilkos, akit a kihallgatás után az ügyészség fogházába zártak. A tárgyalást ma délután tíz órákor nyitotta meg Pordea dr. törvényszéki bíró, tanácselnök. A vádat Xantopol ügyész, a védelmet pedig Giurgiu János dr. ügyvéd képviselte.

A tárgyalás megnyitása előtt felolvasták az ügyészség vádiratát. A vádirat szerint a kérdéses napon két rendőrt, a százhetvenhárom és ötszázötvenkettő számú, a Pap-utcában két vérbenfotregó

litván, hét finn, két albán, huszonnégy görög és huszonnégy román.

Amerika megél Európa nélkül is

Megirta az Uj Kelet, hogy Amerika nem hivatalos képviselője Genuában Vanderlip bankár lesz. Tegnap számunkban közöltük a kitűnő amerikai pénzügyes cikkét, az ujjáépítés lehetőségéről. Most Berlinből jelentik, Vanderlip Párisba érkezett és a „New-york Herald” munkatársának a genuai konferenciáról a következőket mondotta:

— Európát egyetlen elméleti formulával felépíteni nem lehet. Egyetlen konferencia nem elég arra, hogy a nemzetközi dolgokat feltámogassuk, de a konferenciákat nem szabad lenézni, mert ezek terelik a figyelmet az idő problémái felé. Még, hogyha Genuában nem is sikerül az orosz problémát megoldani, az ottani tanácskozások jelentős eredményekkel végződhetnek.

Amerika magatartásáról ezeket mondotta Wanderlip.

— Nem vagyok barátja az elszigetelés politikájának. Meg kell gondolnunk, hogy Amerika mégis jelent valamit a civilizáció szempontjából. De az a felfogás, hogy Amerika gazdasági élete Európától függ, téves. Valóságilag nevéseges az a felfogás, hogy Amerika munkássága a külfölddel való viszonytól függ. Gazdasági téren inkább mint minden más nép a saját erőnkéből is megmaradhatunk. Az elmúlt esztendőben gyártmányaink kivitele nagyon korlátozott volt, de gabonát és élelmiszert ugyanannyit vittünk ki, mint azelőtt.

A szövetségeseket, mint látom, keblemetlenül lepte meg a megszállási költségek számlája, amit benyújtottunk nekik, de ne felejtsek el, hogy a rajnai megszállás nagyon sok pénzünkbe került és az amerikai nép már rég követeli, hogy a céltalan megterhelésektől szabadítsák meg. Ha Európában az a felfogás uralkodik, hogy az Egyesült-Államok gazdaságilag az európai helyzet miatt szenved, ez tévedés. Régióta nem voltam ilyen optimista mint most. Hogy meddig tart Amerika jelenlegi európai politikája, nem mondhatom. Jólásokba bocsátkozni korai volna. Amerika pénzt adott kölcsön Európának. Az adósság bizonyos ideig még fenáll, de nagy bíbanak tartanám, hogyha követeléseinkről lemondanánk.

emberre akadtak. Az egyik Sevald Sándor napszámos, a másik pedig Hadnagy Albert szekeres volt. Mindkét ember arcán és fején súlyos, lapos tárgytól eredő zúzódások voltak. A kihívott mentők a sebészkózi klinikára szállították őket, ahol azonban Hadnagy Albert még az éjszaka folyamán kiszervekedett.

Sevald Sándor néhány óra múlva visszaverte eszméletét, úgy hogy a rendőrség megkezdhette a kihallgatást. Sevald elmondta, hogy este tíz órákor gyanútlanul ment haza, amikor szembe találkozott Hadnagy Alberttel, aki egy csiborájával ment. Mindketteen részegek voltak és minden ok nélkül belekötöttek. Sevald a részeg emberek elől egy kocsimba menekült, de ezek oda is követték. Minden áron verekedést akartak provokálni, azonban ez nem sikerült, mert Sevald a legnagyobb hidegvérrel tűrte a esipkelődéseket.

Később Hadnagy Albert elállt verekedési szándékától, de csak azzal a kikötéssel, ha Sevald iszik velük néhány pohár pálinkát. Sevald erre nem volt hajlandó, mire Hadnagy pofon ütötte. Sevald akkor kiment. Rövide-

sen találkozott Hadnaggal, aki már egyedül volt és most akart azután elégtételt venni magának. Hadnagy azután bieskát rántott, mire Sevald elszaladt.

A sarkon találkozt Balog József nevű barátjával, akinél balta volt és ennek elpanaszolta, milyen sérelem érte. Balog azonnal elégtételt akart venni, de nem találta Hadnagyt. Sevald azután visszament, újra találkozott Hadnaggal, aki bieskával rárohant és többször beleszurta. Többre nem emlékszik.

A két rendőr, amikor rendes körútjában arra haladt el, mindkét embert vérbe fagyva taláta. A rendőri nyomozás során derült ki, hogy Balog József összetalálkozott Hadnaggal, aki már az eszméletlen Sevaldot huzta a kocsi közepére, rárohant és baltájával agyonütötte. A rendőrség rövid nyomozás után elfogta Balogot, aki a kihallgatás alkalmával mindent be is ismert.

A vádirat felolvasása után kihallgatták Balog Józsefet. A bíróság kérdéseire Balog József csökönnyösen tagadólág válaszolt. Elmondja, hogy a gyilkosság napján teljesen részeg volt és így még ha elkövette volna is a gyilkosságot, semmiért nem felelős, annál kevésbé, mert hiszen egyáltalán semmire nem emlékszik.

A rendőrségen tett vallomásra vonatkozólag kijelenti, hogy azzal nem azonosíthatja magát, mert ezt a vallomást is ittas állapotban tette és így teljesen megdöglötlenül válaszolt minden feltett kérdésre. Utána Csorba Jánost hallgatták ki. Csorba János vallomásában elmondta, hogy a gyilkosság napján délután hat órától kezdve együtt volt Balog Józseffel, aki már akkor is részeg volt. Az este folyamán annyira berugott, hogy képtelen volt felállni a székről. Este tíz órákor vált el tőle. Balog József ártatlanságát hangoztatja, mert emlékezete szerint Balognál nem volt balta, de ha lett volna is, olyan részeg volt, hogy valakit megölni képtelen lett volna.

Utána Máté Gergelyt és Máté Gergelyné hallgatták ki. Mindketten azt hangoztatták, hogy Balog József a kérdéses szombaton teljesen részeg volt, olyannyira, hogy járni sem volt képes. A tanúk kihallgatása után a tárgyalást délután öt óráig felfüggesztették. Ítélet holnapra várható.

— Szász Zoltán a bíróság előtt. Budapestről jelentik: Szász Zoltán és társai ügyében megindult a bírósági eljárás. Szász Zoltán, Bánóczy Lászlót és Gergely Győzöt, a „Népszava” munkatársát tudvalevőleg azzal vádolják, hogy a Bécsben megjelenő „Jövő” budapesti munkatársai voltak és a lapot Budapestől olyan információkkal látták el, amelyek ártottak az ország hírnevének. A vádirat szerint ezek az információk és cikkek súlyos rágalmakat tartalmaztak, a bíróság azonban a vádoltak védőinek azt a kivánságát, hogy tanuikat hallgassák ki, mert azok igazolni tudják a cikkekben foglalt állításokat, elutasította. Különösen nagy hatással volt Vámbéry Rusztem, Szász Zoltán védőjének beszéde, aki többek között ezt mondotta: „kik a bübösök, azok, akik panamákat és gyilkosságokat követnek el, vagy az, aki ezeket megírja?” A per tárgyalásának tegnapi napján a védőbeszéd elhangzása után az elnök felszólította a vádoltakat, hogy adják elő védelmüket. Szász Zoltán kijelentette, hogy részletesen akar beszélni. Az elnök úgy intézkedett, hogy védőbeszédét a következő napon mondhasa el. Gergely Győző rövid összefoglaló szavakban éles és bátor igazságokat mondott. — Magyarország — mondotta — tényleg a legkritikusabb órában érték a külföldön a veszedelmes megbélyegzések. De nem tudom véletlenül beutáni, hogy amikor a delegáció másodsorú indult el, meggyilkolták a „Népszava” két szerkesztőjét: Somogyi Bélát és Bacsó Bélát. Amikor egy pénzügyi bizottság jött az országba, hogy a beteg pénzügyi állapotokat szanálja, megtámadták egy kávéházat. Ilyenek történtek. Én követtem el ezeket? Ezek a támadások csakugyan veszélyeztették Magyarországot hírnevét Egyébként a bécsi magyar sajtóhoz semmi közöm nincs. Ártatlan vagyok. Kérem a felmentésemet. Bánóczy László és Szerdahelyiné, aki szintén vádlott, hangsúlyozza, hogy az egész ügyhöz, amellyel a bíróság vádolja, semmi köze nincs. A tárgyalást folytatják.

HIREK

Bál utáni strófák

(1922 március 11-én Máramaros-szigeten megtartott „Sámson”-álarcosbál emlékének.)

Szerpentin, rakéta, konfetti, tűz
Mennyi asszony, mennyi szűz,
Az élet, velünk, ó be furcsa táncot űz
Haleluja!

És mennek a párok csak körbe, csak körbe,
Hajrá, a mi utunk sohase görbe,
Egyenest esnek a végtelen űrbe,
Haleluja!

Az ablakon át, hogy csillog a hegy,
Kacag és int felénk isteni kegy,
Az utunk az éjben be messzire megy,
Haleluja!

És hasad a hajnal, a biboros pir,
A napisten szeme örömkönnnyűt sir,
S egy titkos kéz az égboltra ir,
Haleluja!

És eljő a reggel s egy remegő kéz
Perzseltyvisz — két szem szomorúan néz,
Hiába öröm és hiába ész.
Haleluja!

Holder József

— **Az erdélyi főigazgatóságok megmaradnak.** A liberálisok kormányrajutása óta a sajtóban folyton megismétlődött a hír, hogy a kormány az erdélyi reszortokat feloszlatja és az ügyeket Bukarestben összpontosítja. Nem új szándék ez. Az Averescu-kormány alatt is voltak hasonló tervek, sőt a közoktatási reszort egyik osztályát át is helyezték már Bukarestbe. Mihali Tivadar miniszter az Egységesítő Bizottság elnöke ma érkezett vissza Bukarestből, ahol különböző erdélyi ügyekről referált a kormánynak. Ezuttal szobakerült egyrészt az erdélyi főigazgatóságok áttelepítésének ügye, másrészt az Egységesítő Bizottság bizonytalan helyzete is. A kormánnyal történt hosszabb megbeszélések után döntés jött létre. A reszortokat nem helyezik át Bukarestbe, az Egységesítő Bizottság pedig megmarad. Ezek az intézmények azonban hatáskörüi kibővítést nyernek majd. Hogy milyen mértékben, azt a kolozsvári illetékes körök előterjesztései nyomán fogja a kormány végre elhatározni.

— **A királyi nász.** Belgrádból jelentik: Sándor szerb király és Marioara hercegnő esküvője június 1-én lesz.

— **Romániához csatoltak több csehszlovákiai községet.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A román-csehszlovák határon működő határkiigazító bizottság néhány nappal ezelőtt befogadta munkáját, amelynek eredményeként több csehszlovákiai, de túlnyomórészt románok által lakott községet Romániához csatoltak. Az átcsatolt községek ifjai, akik eddig a csehszlovák hadseregben teljesítettek katonai szolgálatot, a román hadseregbe lépnek át és itt, a Szatmáron állomásozó 87-ik gyalogezredben kapnak további kiképzést.

— **Özvegy Szántó Bertalanné hagyatéka.** A nemrégiben elhalálozott özv. Szántó Bertalanné végrendeletét mostanában bontották föl. A nemes életet élt és köztisztviselőnek örövendő urnó százhetvenöt ezer lejt hagyományozott zsidó jótéti intézmények javára. 1. A kolozsvári neológ iskolaalapra 35 000 lejt. 2. A Zsidó Nőegyletnek 15 000 lejt. 3. A menzának 25 000 lejt. 4. A nagyvárad zsidó kórháznak 50 000 lejt. 5. A nagyvárad zsidó fiu-árvaháznak 25 000 lejt. 6. A nagyvárad zsidó leányárvaháznak 25 000 lejt. Ezeket felül számos jótékony célu család jellegű alapítványt létesített.

— **Ujabb panamak a láthatáron.** Bukarestből jelentik: A legfőbb számvevőszék felszólította a pénzügyminisztériumot, hogy az utolsó két évről szóló elszámolást sürgősen terjessze fel a számvevőszékhez, mert ezen időszakról semmiféle elszámolás nem érkezett az ellenőrző hatóságokhoz.

— **Közegészségügyi autók Kolozsváron.** Kolozsvár közegészségügyében számtalán jelent a város közigazgatási bizottságának legutóbbi ülésén hozott határozat, mely dr. Totoianu tisztii főorvos indítványára kimondja, hogy a kolozsvári utcák öntözésére és seprésére a város autókra szerelt gépeket fog beállítani. A mentőegyesület munkájának megkönnyítésére két autót kap Bukarestből.

— **Egy Dreyfus 280.000 frankot kölcsönzött a Franciaországban tanuló romániai diákoknak.** Bukaresti munkatársunk jelenti: Az Uj Kelet megírta, hogy a francia parlament 480.000 frank segélyt szavazott meg a Franciaországban tanuló romániai diákoknak. Mint most Párisból jelentik, a francia kincstár, adminisztratív zavarok miatt, egyelőre nem fizethette ki ezt a nagy összeget, úgy, hogy a romániai diákok a legutóbbi napokig is pénzzükében voltak. Most azonban egy rendkívül humanus támogatójuk akadt Louis Dreyfus párisi bankár személyében, aki segítségükre sietett és 280.000 frankot fizetett ki a diákoknak, kölcsönként, az állam helyett. A francia szépművészeti miniszter, valamint a román kormány meleghangú levélben köszöntö meg Dreyfusnak nem mindennapi szíveskedését. Dreyfus zsidó és rokona a hírhedt Dreyfus-per hőisének.

— **Elűtötte a vonat.** A szászmedgyesi rendőrség átiratot intézett a kolozsvári államrendőrséghez, értesítve Bukovacki Ferenc Monostori-ut kilencvenhat szám alatti lakost, hogy férjét a szászmedgyesi állomáson baleset érte. Fel akart szállani a Kolozsvár felé induló vonatra s nem vette észre, hogy a közbeeső vágányon tolatás van. A tolató mozdony elűtötte s Bukovacky életveszélyes sérüléseket szenvedett.

— **Anatole France a Szovjetországban letartóztatott szocialistákért.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A kommunista szovjet tudvalevőleg nemrég letartóztatta és forradalmi törvényszék elé állította az ugynevezett jobboldali szocialista (nem kommunista) világszervezet oroszországi pártjának vezetőjét, közöttük néhány ismert embert, mint Rubanovicsot, Russeffet és Csernofot. Ezek az utóbbiak a napokban felszólították a külföldi szocialista pártokat, hogy tiltakozzanak a szovjet-kormány által letartóztatásuk ellen. A tiltakozás, erőles hangu jegyzék alakjában, amelyet Anatole France is aláírt, megtörtént, de egyelőre eredmény nélkül.

— **Averescuék panamaügyei a bíróság előtt.** Crajovából jelentik: Argetoianu volt belügyminiszter és Marinu volt államtitkár idézést kaptak a vizsgálóbíróhoz Serea volt konstancai prefektus nevében, aki annak idején 400.000 lejt küldött a belügyminisztériumhoz, hogy ezt jótékony célra fordítsák, a belügyminisztérium pedig ezt a pénzt választási célokra használták fel.

— **Bomba a kommunista-per tárgyaló termében.** Bukarestből jelentik: Ma reggel fél 7 órakor a kommunista-per tárgyaló termében tisztogató szolgálak a bírói emelvény alatt egy bombát találtak. Azonnal jelentést tettek s a királyi ügyész értesítették, aki intézkedett, hogy a bombát vigyék a katonai arzenálba megvizsgálás végett. A legszigorúbb vizsgálat indult meg.

— **Jégeső márciusban.** Tegnap a délutáni órákban meglehetősen ritka természeti jelenség volt tapasztalható Kolozsváron. Az előzőleg megszakításokkal zuhogó eső öt és hat óra között jégesővé fejlődött, mely körülbelül tíz percig tartott. A jégesemek félmegoronyyi nagyságúak voltak. A tegnapi jégeső valószínűleg utóhatása volt annak a hatalmas jégzápnak, amely szerdán Nagyrád felett vonult végig. Jelenlékenyebb kárt a jégeső nem okozott.

— **Nikolajevics Pavlovics Olchevszky Alexandru.** Óles plakátok hirdették, hogy a napokban egy Olga és Teddy nevű táncos pár érkezett Kolozsvárra. A shyami-körön lévő pár meg is jött és mikor lejelentkezett a rendőrségen, kiderült, hogy az Olga néven hirdetett táncosnő egy orosz főúri család gyermeke. Hiteles okmányokkal igazolta, hogy a felsőkaukázusi Souxoun városból való s igazi neve Nikolajevics Pavlovics Olchevszky Alexandru. A kommunizmus elől elszökött hazulról és az ázsiai Pringipor-szigetre került itt ismerkedett meg Teddyvel, aztán együtt járták be a világot és Páris, Milano s más nagy városokban léptek fel s így kerültek Kolozsvárra.

— **A romániai résztvevők a prágai mintavásáron.** Bukaresti munkatársunk jelenti: Az itteni csehszlovák követséghez érkezett értesítés szerint, a prágai mintavásár rendezőse díszes bankettet aranzsált a romániai résztvevők tiszteletére. Tósztot a románok részéről Luca P. Niculescu, az ismert divatárkereskedő mondott, akinek felkösztöntőjére Jarnik cseh egyetemi tanár választott román nyelven. Tuffli, a prágai román követség kereskedelmi attaséja hangsúlyozta Csehszlovákia szerepét a világgazdaságban és kijelentette, hogy, amint Franciaország a politikában, Csehszlovákia a kereskedelemben és az iparban hivatott tanítómestere lenni Romániának.

— **Negyven tonna romlott hering.** Noszin Samu kolozsvári nagykereskedő 40 tonna heringet rendelt a nagyvárad Commerciale-részvénytársaságtól. Az áru egy része meg is érkezett és Noszin el is adta Szamosújvárra, Nagyenyedre, Szászrégenbe és más városbéli kereskedőknek, akik az átvétel után arról értesítették Noszint, hogy az érkezett áru romlott. Noszin, aki tegnap újabb tizenkilenc tonna heringet kapott, megjelent a tisztii főorvosi hivatalban és kérte az új küldemény megvizsgálását. Ostaea dr. városi orvos megállapította, hogy mind a tizenkilenc tonna hering romlott áru. A hordókat lepecsételtette s a jegyzőkönyvet átadta a kiszállott járásbírói bizottságnak, mely a közegészségügyi törvény 63. szakasza alapján eljárást indít a nagyvárad nagykereskedő-cég ellen.

— **Zsidó múzeum Frankfurtban.** Frankfurtból jelentik, néhány nappal ezelőtt nyitották itt meg a zsidó hitközség által alakított múzeumot, amelynek legértékesebb darabjait a Rothschild család és a vele rokonságban levő Goldschmid familia szolgáltatták. A múzeumot nemzetiségre való különbség nélkül az egész város intelligenciája látogatja.

— **A második honfoglalás.** A kolozsvári hebraisták „Ivria” egyesülete, melynek alapszabályai most nyertek kormányhatósági jóváhagyást, szombat este 8 órakor rendes heti összejövetelt tart a Calea R. Ferdinand 32 alatti neológ zsidó iskolában. Előadást ez alkalommal dr. Zwi Ellner tart „Haalijah hassenijith” (A második honfoglalás) címmel.

— **Mennyit takarítanak meg az egyes minisztériumok.** Bukaresti munkatársunk jelenti: Az új kormány tudvalevőleg jelentős költségcsökkentést vett programjába, amelyet egyelőre a következő minisztériumokban és a következő mértékben hajtottak végre: a pénzügyminisztériumban megszüntettek körülbelül ezer állást, ami több mint egymillió lejt megtakarítást jelent havonta. A közmunkaügyi minisztérium költségcsökkentése évi hetvenmillió lejt tesz ki. A népjóléti minisztériumban harmincemilliót fognak megtakarítani egy évben. A földmívelésügyi minisztériumot egyesítik a javadalmi minisztériummal. Ennek az anyagi előnye még nincsenek pontosan megállapítva. A hadügyminisztérium egyelőre az egyedüli minisztérium, amelyben nemhogy költségcsökkentést hajtottak volna végre, de a katonatisztek tervezett fizetésemelésével csak növelték az eddigi költségelőirányzatot.

— **A zsidó egyetemi hallgatók** 25-évi hirdeteit nagy bálját a rendezőség március 30-ára csúrtott k esteire halasztotta. Az estély egyike lesz az idei bál szezon legnagyobb attrakciójának, a rendezőség a legváltozatosabb szórakozásokról gondoskodott. A nőbizottság élén Léderer Albertné és Neuberger Zsigmondné fejtenek ki fáradhatatlan tevékenységet. A már kézbesített tiszteletjegyek érvényesek. A bál szigorúan zártkörű lesz.

— **Litván talmudi előkelőségek tiltakozása az Aguda ellen.** Kovnából jelentik: A litván zsidóságnak a cionizmustól távolálló rétege is módfelelt föl van háborodva az Aguda Palesztinában történt viselkedése miatt. A kovnoi gaon, rabbi Schapira és rabbi Mordechai Epstein éleshangú proklamációt tettek közzé, melyben erőlesen tiltakoznak az agudista sajtó rágalma ellen, hogy a világ hitű zsidói nem akarnak egy zsidó nemzeti otthon újjáépítését Palesztinában. A proklamációban ünneplésen kifejtik, hogy az egész világ zsidó ortodoxiája évezredek óta remélte és akarta a szentföld újjáépítését és ehhez való jogát soha föl nem hozta. Mindezen zsidó, aki mást kíván, elárulja a zsidó nép ügyét.

— **Beszámítják a katonaeveket a csatolt területeken is.** Bukarestből jelentik: A „Monitorul Oficial” legközelebbi száma közölni fogja a hadügyminiszter rendeletét, mely szerint a katonaeveket a csatolt területeken nem volt alkalmazásban.

— **Közvetlen vonat Erdély és Bukovina között.** Bukaresti munkatársunk jelenti: Erdély és Bukovina között még ebben a hónapban megindul a közvetlen vonatközlekedés.

— **Három vagon cukor ára.** Salamon és társa kolozsvári gőzmalom-cég a múlt ősszel kilencven ezer lejt adott át Roth Dávid brásói kereskedőnek, hogy három vagon cukrot szállítson érte a cégnek Roth a vállalt kötelezettségnek nem tett eleget, mire tavaly decemberben letartóztatták Kolozsváron. Ekkor hatvan ezer lejt deponált a rendőrségen, mely szabaddalra helyezte Rothot azzal a feltétellel, hogy a többi harmincezer lejt hazaérkezése után azonnal megküldi, de Roth nem váltotta be ígértét. Salamonék többszöri sürgetésére egyre ígértette, hogy Kolozsvárra jön és elszámol, de ezt addigaddig halogatta, míg a megkötötték és megunták a várakozást és fejjelentést tett Roth ellen, akik a rendőrség most beidézett Kolozsvárra.

— **A Haggibbor nagy bálja.** Lázás érdeklődés előzi meg a Haggibbor Sportegylet április 1-én rendezendő nagy bálját. A vigalmi bizottság fáradságot nem kímélve mindent megtesz, hogy a szövetségi bál minden tekintetben sikerüljön.

— **Füszkereskedők nagygyűlése.** A kolozsvári Sztal Negustoresc füszer-, cséme- és vegyeskereskedő osztálya f. évi március 26-án (vasárnap) d. e. 11 órakor saját helyiségében (Str. J. Maniu I. em. 1) nagygyűlést tart. Targysorozat: 1. A meg nem engedett módon való verseny elleni védekezés. 2. Füszkereskedőket érintő ügyek. 3. Esetleges indítványok és panaszok. A nagygyűlésre való részvételre ezúton hívjuk meg az összes a Sztal kebelebe nem tartozó szakmabeli kartársakat is.

Hölgyek figyelmébe!

TAVASZI KALAPOK

készítése, szalmakalapok átvarrása és átalakítások feltűnő oltás árban és pontos időre készülnék

NŐIKALAPSZALON, KISS-U. 22.

Kész kalapok raktáron.

Az Ifju Kelet

legközelebbi száma már csakis előfizetők számára jelenik meg.

Előfizetési ár egy évre 80 lejt.

Az Ifju Kelet

kiadóhivatala felkéri a vidéki egyesületeket és a lap azon barátait, kik előfizetési gyűjtőleveket vettek át, hogy elszámolásukat f. hó 15-éig feltétlenül küldjék be az alábbi címre.

IFJU KELET KIADÓHIVATALA,
Cluj, Calea Reg. Ferdinand 48.

Textiláru

legolcsóbb beszerzési forrása

Rlein Sámuel és Fivére
kézműáru nagykereskedőknél

Cluj, Piata Mihaiu Viteazul
(Széchenyi-tér) 34.

Szelamlíkon a constanzai mecsetben

— Az Uj Kelet kiküldött munkatársától —

Constanza, márc. 17. Constanza lakosságának jelentékeny hányada török. A városban három mecsetjük van, amelyek közül a Cantacuzino-uteai a legnagyobb és legszebb. Nem különbözik sokban egy zsinagógától, csak hogy kezebb az alakja és tetőjén korongformájú kupolája van. A mecsethez karcsu minarett van hozzáépítve, amelynek, fent, körbemenő erkélye van és csucsan végződik.

Pénteken délelőtt, amikor elmentem a mecsetbe, istentisztelet volt. Szelamlíkok. A törökök legfontosabb imádkozása. Olyan, mint nálunk a szombati áhitatoskodás. A mecset oszlopos, nyílt előcsarnokában földbe épített márvány-melencék vannak a kéz- és lábmosás céljára. Megöblíttem kezem, aztán megálltam a mecset tárt ajtajában. Szétnéztem. A falak a legtarkább színekkel vannak befestve, de legtöbbször a kék és a barna a domináló. A bejárat felett egyszerű, disznákiúrként erkély van a nők számára. A padlótól karcsu oszlopok futnak fel a tetőig. Olyanok, mint a megcsodort szivarok. Szemben az ajtóval egy hatszög felső részéhez hasonló mélyedés van a falban, alapzata valamivel magasabb, mint a mecset egybeépített és két, emberrnyi magasságu gyertyatartó van rajta. Ebben a mélyedésben sokkelt imádkozni a főhódza. A mecset két szélén két elkerített hely van a hódzák számára. Az egész mecset szebbnél szebb perzsa szőnyegekkel van bevonva, a négy fal tele van perzsa szőnyegekkel, de kiváltképpen a padlón sorakoznak szoroson egymás mellé, ahol, a mohamedán vallás törvénye szerint, az alapszabály nem szabad sehol sem kilátszania.

Tizenkét óra van, már megkezdtek az istentiszteletet. A két elkerített helyen egy-egy hódza ül, a mecset közepén ülnek a többi törökök és az egyik hódza fenhangon imádkozik. Érdekes ez a török imádkozás. Orr- és torokhangok jönnek elő vékonyan a hódza szájából, sok „ü“, még több „ö“ és a hangok között elnyújtott, renyhe egykedvűség. Nem tudom, mi az a rengeteg „il“, „al“ és „ül“, mi az a „hikmet“ a szakaszok végén, de az egész imádkozás tart és beszédes karaktere van. Ezek az egyszerű törökök, akik letértek a mecset szőnyegeire, aztán két félkörös lábukra reáulnak, ilyen elengedett, **«** Allahra bízott, végzetihív test-és lélek-

tartással ülnek az életben is. Ennél az imánál is csak a hódzák imádkoznak, egyik szájából átveszi a szót a másik, a többiek, akiknek nincsen egyházi funkciójuk, hallgatagon gubbasztanak. A hódzák imádkozásában sok variáció van. Valamelyik szakasznál nagyon hangosan kell imádkozni. A hódza ilyenkor a fülehez teszi az egyik tenyerét és ahogy a hangok kifuvódnak az orrán, vagy kirekednek a torkán, nyitja és zárja. Egy másik imájukban rövid időközökben nyolcszor-tízszor felkelnek, lehajolnak és ajkukkal megérintik a padlót. Az egyszerű hívők ennek az imának nagy részében is hallgatnak, nekik csak a földet kell szorgalmasan csókolniuk. A csendben itt-ott kihalszik egy-egy „Allah“ kiáltás, vagy más szó a koránból néha egy-egy sóhaj csupán, valami panaszféle, mit lehet azt tudni pontosan, mi fáj az ilyen egyszerű törökök és milyen hanggal, mit fejeznek ki.

Sok minden bánat feljöhét szívükből a nyelvükre, hiszen az én lelkembe is, aki nem vagyok mohamedán és mint kíváncsi, ökonomikus idegen álltam közöttük, beleusztam a Boszporusz, szétesett benne a török birodalom, pusztított a pestis, Kemál pasa kioktatta a szultánt a történelmi materializmusról, a félhódok lefelé konyultak, nagy angol bankok ráoktrojálták magukat a török háziparra, a görögök önálló közigazgatást rendeztek be Szalonikiben, most már a Maricáig akarnak feljönni, ó Allah, elfognak-e érni valamit a török delegátusok Párisban, eddig csak Claude Ferrère volt hozzájuk barátságos, la illaha il Allah, csoda-e, ha a hódzák teletüzdellik hangjukat a szenvedés tövisével! Ó, nagy próféta, nekünk sietve fel kell kelni lábainkról, hogy el ne késsük a konkurenciát az örményekkel. Hikmet, hikmet, il gül, bü, hikmet — bugyborékol fel a földön ülő egyszerű törökökből — itt Constanzában kell nekünk hamalokodni és vállborunket már márciusban kikészíteni júliusra a bojár fürdővendégek máhái alá.

A főhódza, aki lüsterkabátban megérkezett az egyszerű törökök közé és kövér testét felcipelte a díofalépcsőkön a szónoki emelvényre, mosolygós arccal, amelyen már az emésztés kellemes emlékei vonaloztak, megelégedetten, hívően és részvényei értékének biztos tudatában emelte fel hangjának

ázióját Allahig. Előimádkozott. A hamalok, a maguk közönséges törökségében és egyházi funkcionélküliségükben az előimádkozó háta mögött maradtak, a mecset süppedt kültelkein és néha felpislogtak a főhódzára. Amikor ez is befejezte imáját, a hamalok két sorfala között, saját szabadalmazott légkörében, kivonult a mecsetből. Ezután a hódzák mentek el mérsékelt kispolgári existenciájukkal és a teherhordók balagtak ki utójára, vállaikon a főhódza és a középgazdagok hátrahagyott osztályterheivel.

Amikor mindenki elment, kiléptem a bejövetelemkor lábamra huzott gyékénypapucsból és több teherrel, mint mindenki, aki előttem üntudatlaan járt, megindultam a törökök után.

Ben Ami.

SPORT Szabad-e a bírónak tévedni?

Az Universitatea—Haggibbor-mérkőzés epifógusa

A március 19-iki Universitatea—Haggibbor mérkőzésén általános feltűnést keltett Gergely Aladár szövbíró ítélete, amellyel az Universitatea egyik hátvéde által a saját kapuba ütött labdát nem érvényesítették, hanem tizenegyes büntetőgólra ítélt a Haggibbor javára. Sportkörökben különböző kommentárral kísérték Gergely Aladár bíró ítéletét, amely a mérkőzés tényleges eredményét is döntő módon befolyásolta, mert a hands in goal megadása esetén a végeredmény valószínűleg 1:1 eldöntetlen lett volna.

Távol áll tőlünk a szándék, hogy a bíró részéről szándékosan, vagy rosszindulatot tetelezzünk fel. Gergely bíró igyekezett objektív lenni, erősen próbálta a vezetés gyepöljét tartani, amely azonban — lehet, hogy önhibáján kívül és akaratlanul mégis kiesett kezéből. Ez az itélkezése vitára adott alkalmat, amit bizonyít, hogy a kolozsvári kerületi szövetség Bírák Bizottsága is tárgyalás alá veszi a második tizenegyes körülményeit és a meg nem ítélt kiegyenlítő gólt.

A Bírák Bizottsága részéről megindított vizsgálat bevezetése annál inkább indokolt, mert adott esetben a bíró nem járt el a játékszabályok 9. § b) pontja értelmében, amely pedig parancsoló módon írja elő: „Ne állítsa meg a bíró a játékot, ha azzal a szabálysértést elkövető félt juttatná előnyhöz.“

Sportkörökben nagy érdeklődéssel várják a Bírák Bizottságának döntését, amely egyben hivatva lesz tisztázni azt a fontos kérdést is, hogy szabad-e a bírónak tévedni és hogy a tévedés kritériumai mikor ellenkeznek oly nagy mértékben a játékszabályok szellemével, hogy már a bíró fegyelmi uton való megbüntetését vonják maguk után.

A magunk részéről nem kiáltunk pereat-ot Gergely Aladár bírónak. A bíró is ember, szubjektív lény, aki épen tökéletlen fizikai és morális alkátánál fogva nem lehet mentes a nagy igazság tétele alól: Errare humanum est! A Bíró Bizottság döntése mindenesetre elvi jelentőségű kihatással lesz a futballbírák jövőbeli funkciójának elbírálása szempontjából.

Labdarugás

Victoria—KAC bajnoki mérkőzés.

Az idei szezon első bajnoki mérkőzését vasárnap délután játszották le a városi sporttelepen. Sorolás szerint a Victoria a KAC-cal kerül szembe, a CFR pedig a marosvásárhelyi CFR-rel. A Victoria—KAC mérkőzés egyike lesz a szezon legizgalmasabb játékainak, mindkét csapat lényegesen megerősödve áll ki. A Victoria-ban szerepelni fog Szilágyi és Huza, előző a váradai Törekvés, utóbbi a szamosújvári Spárta volt játékos. Játsszani fog Istvánffy is. A KAC dr. Welsler István az MTK kiváló kapusával erősödött meg, akit tegnap igazoltak le bajnoki mérkőzésekre. Bíró: Gergely Aladár. A két CFR csapat mérkőzését Czinezár (Haggibbor) vezeti.

A vasárnapi másodosztályú és ifjúsági mérkőzések.

A nagypályán déli 12 órakor KMTE—Aesculap, bíró Vida. A kispályán d. e. 8 órakor KAC ifj.—KASE ifj. bíró Petrán. 10 órakor KMT ifj.—Haggibbor ifj., bíró Nagy Ádám. Délután 2 órakor KAC II.—Victoria II., szövbíró Grim K., 4 órakor a Haggibbor II.—CFR II., bíró Haas Ezik.

Amikor megismerni kezdtem az embereket

Irta Szabó Imre 2

— Gá, gá — mondotta Rózsika — hoppáis, hoppáis... és sirásra görbült a szája. Enni akart a kis-türelmetlen. Mama esittitgatta, kezébe adta a pléhtányért, Rózsika zenebonát csinált, ujjongott, ez már idegesítette anyámat, de nem merte évivni a gyerektől a játékot, inkább visszament a konyhába és beküldte Julesát, hogy vigyázzon a gyerekre.

Apám és öcsém megjöttek a templomból. Kis hugom eldobta a cintányért, apám a gyerek fölé hajolt, megcsókolta, Rózsika megcibálta apám szakállát, közben bejött a kivilágított fehérre meszelt tiszta proletárszobába anyám is.

— Hol hagyátok Mózsit? — kérdezte.

A kérdésben nem volt semmi aggodás, nyilván azt hitte, templomból kijövet, pajásaimmal elmaradtam valahol.

De apám, aki ilyenkor mindig vidám volt, töprengő bosszúsággal nézett körül.

— Nem volt a templomban — mondta — azt hittem, itthon maradt.

Anyám elsápadt.

— Mi van a gyerekekkel? — és a hangja remegett, az isten szerelmére, hol hagyátok a gyerekeket?!

Most már kárörömet éreztem, mert láttam, hogy ez őszinte volt. Kicsit oldalt állottam, hátha keresni jönnek a kertbe, de azért a nyitott ajtón

mindent jól láttam, Láttam, amint anyám szeméi könnybe borulnak, amint apám, aki máskor tapsolva énekelte a „Solem aléchem“ című szombati dalt, most erőltetve lehaddarta és miután öcsémet megáldotta, imát mondott a bor fölött, fölavatta a nyugalom napját, de láttam, hogy itt minden háborog, itt nincs szombati nyugalom.

Tudtam, hogy apám nem fog megvégni. Szombaton soha meg nem fenytett, a következményekre tehát nem is gondoltam, csak a tanulságra. Ez pedig rám nézve elég kedvezően alakult.

Anyám elküldte a cselédet Sehmídlékhez, nem mentem-e templom helyett eperfalevelet szedni, nem maradtam-e az eperfán. Azután behozta a levest, Rózsikát etette, de sem apám, sem anyám nem nyult az ételhez. Az öcsém fölhabzsolta az illatos eledelt és fonott kalács-cesal tömte magát.

— Hu — ujjongta teli szájjal — Mózsi milyen verést fog kapni apától!

Most már csak azért, hogy az öcsémnek megmutassam, milyen bátor legény vagyok, fölmentem a szobába.

— Itt vagyok! — mondtam egykedvűen — a kertben voltam és néztem, hogyan szeretné mama, ha az ördög elvinne.

Az öcsős villogó szemekkel leste, hogy apám elintézzem, de ez nem történt meg. Egy szót nem szólt, a levest megsücsölte és a szakállába mosolygott. Anyám fehér színe eltűnt, ő sem tudta magába gyűrni a nevetését, kiment aztán visszajött

valamivel komolyabban, rámparancsolt, üljek le, mossam meg a kezeimet és egyem.

— Csirkefogó!

Minden büntetésem ez a szó volt, de öcsém nem tudta büntetlenségemet elviselni.

— Nem ehett, nem ehett — tiltakozott — még nem imádkozt!

Ezt már nem kerülhettem el. A sarokba mentem, imádkoztam, közben visszafordultam többször és öklömet ráztam az öcsém felé.

Másnap délután Zsigával és Antival, két barátommal elmentünk Sámsonhoz, aki zsidóra tanított bennünket. Sámson nagy szál fiatal bocher volt, vörösés szakállal, lógó, hosszú kezekkel. Debrecen vidékéről jött, nem volt valami tudomány-szomjas ifju, ha lehetett elbiccelni a talmud-órát, mindig megtette, inkább sétálni jött velünk és meséket mondott valamelyik öséről, Földes város legerősebb emberéről, aki egymaga emelte ki vállával a megerekedt buzáskocsit a sárból. Nagyon szerettük Sámson, mert rajongott a levegőért, a vizért, mutogatta az izmait és büszke volt az egészségére.

Mondtuk neki, Sámson bá, jöjjön a korponai országuttra, arra szép madarak vannak, pinty, barázdabillegetők, sok éneklő. Leveles békák vannak a patak alatt, sárgahasu gyíkok. Jöjjön már, ne tanuljunk máma!

— Megyek veletek — mondta rövid habozás után — mit bánom én! Egy nappal később lesztek tudósok. Lementünk az utra, bekanyarodtunk a széles patak felé, hogy a hi-

don átjussunk az erdőbe. De nem volt híd, a híd korhadt gerendáit lerakták egy sekély helyen és kövekkel lenyomták. Megállottunk a parton, néztük a kristálytiszta vizet, benne a sok ficánkoló halat, néztük a csillagó fővényt és nagy melegünk volt.

Anti — elkényeztetett, vásott fiu, a hitközség elnökének unokája — mindjárt javasolta, hogy vetkezzünk le és fűrődjünk.

Szombat van — vetettem közbe, de nem hangsúlyoztam valami különösen, nehogy eszembe jusson komolyan venni a magam aggodását.

— Szombat van — szólt a gömböc Schmidl Zsiga ajkbiggyesztve — szombatot csak apáék tartják. Ma is velem iratták alá a sürgönyt.

Anti még súlyosabbat mondott apjáról.

— Apa szerdán, tamuz tizenhatodikán, a böjtnapon, szalámit evett. A magtárba jött enni, én épen a padláson voltam. Jól láttam. Merjen csak megvégni a fürdésért!

És levetette a kabátját; mi követők, Sámson elnézett, aztán kiment a füzesből föl a bágyadt kalászközé.

Javában fűrődünk, amikor az országút felől, ott ahonnan a kiszélesedett patakot jól lehetett látni, egy kék reverendás pap és két fiu jött. A fiatal pap megállott, tenyeréből ellenzőt csinált, aztán közelebb jött a fiukkal.

Hallottuk, amint az egyik gyerek mondotta:

— Ezek zsidók, a bócherjük ott áll a vetés mellett. Erre a reverendás:

atonaév-eket a csar...
kor ára. Salamon...
nagy bájja. Lázás...
nagygyűlése. A...
imébe!
ALAPOK
lapok átvar...
feltűnő oicsó...
készülnek
RISH-U.22.
aktáron.
Kelet
már csakis...
jelenik meg.
évre 80 lei.
Kelet
ri a vidéki...
p azon bará...
gyűjtőíveket...
lszámolásukat...
kül küldjék be...
OHIVATALA,
erdinand 48.
láru
ési ferrása
és Fivére
keskedőknél
aiu Vízcazú
vi-tér) 14.

Vidéki mérkőzések
A Haggibbor Marosvásárhelyen.
 A marosvásárhelyi első bajnoki mérkőzések során vasárnap a Haggibbor az ottani MTE-vel kerül szembe. A Haggibbor szereplése elé, bár az eredmény nem lehet kétséges, nagy várakozással tekint a marosvásárhelyi sportközönség.
 Tordán a szamosújvári Spárta játsza bajnoki meccsét a TSC-val.
 Nagyváradon a bihari sportkerület bajnoki játékait folytatják. A NAC a

nagykarolyi AC-cal kerül szembe, az Egyetértés a Bihorul-lal.

Vivás

Kard- és törvívverseny Aradon.
 Az Aradi Atlétikai Klub április 1-én és 2-án ifjúsági kard- és törvívversenyt, valamint Erdély bajnokságáért kard- és törvívversenyt rendez. A verseny színhelye a Baross-park kioszkja. A részvétel feltételei a rendező klubnál megtekinthetők.

KÖZGAZDASÁG

Uj szindikátusok Erdélyben

Az Export-Import Egyesület szervezi a termelőket. Áprilisban alakul meg a cserzőanyag termelők szindikátusa

Az Uj Kelet tudósítójától.

A romániai gazdasági élet legalaposabb ismerőit is meglepi az a gyors és mégis tervszerű és minden fázisában indokolt szervezkedési láz, amely az utolsó hónapokban észlelhető Románia, illetőleg Erdély termelői és exportőrjei közt. A termelők és exportőrök szakkamkenti szervezetbe tömörülése nyugaton és főként Amerikában már túlhaladott állapont, mert az általános gazdasági helyzet és a termelés mostani fejlettebb formája szinte kényszeríti a termelőt és a kereskedőt a szindikátusok megalakítására. A szindikátus befelé megszűnteti tagjainak egymással szemben való üzletellenes konkurenciáját, kifelé erőt és összetartást jelent, ami lehetővé teszi az egységes fellépést úgy az ellentétes érdekű szervezetekkel, mint a kormánnyal szemben.

A helyzetük tudatára ébredt erdélyi és bánáti termelők néhány ágának (Malomszövetség) már tekintélyes szervezete van, amelynek működése úgy a tagokra, mint a folyamatos termelésre felbecsülhetetlen. Mihály Tivadar miniszterelnöklétével néhány hete alakult meg az „Erdélyi és Bánáti Export és Importőrök Egyesülete” tervbe vette a még szervezetlen termelési ágak termelőinek és exportőrjeinek megszervezését és máris négy tekintélyes terme-

lési ág szindikátusa működik az egyesület alosztályaként. A közeli hegekben szaporodni fog az alosztályok száma, amennyiben alakulóban van az erdélyi és máramarosi cserzősav és gubacstermelők szindikátusa is.

Erdély cserzősav és gubacstermelése a háború alatt teljesen fedezte a magyarországi, ausztriai és németországi bõrgyárak szükségleteit, sőt jelentékeny mennyiség jutott a somleges államoknak is. Impériumváltozás óta a cserzőanyag egyik legtekintélyesebb mennyiségű és értékű exportcikké vált Romániának, melyet a nemes valutájú országok vásároltak, elősegítve ezáltal a lei kedvező valutáris alakulását. Az élénk külföldi kereslet folytán a cserzőanyagok ára emelkedett, ami hátrányos volt az erdélyi bõrgyárak szempontjából, akik csak a maguk önző gazdasági érdekeiket tekintve, kijárták az akkori kormánynál, hogy a cserzőanyagok kivitelét teljesen szüntesse meg. A kormánynak a cserzőanyagokra elrendelt kiviteli tilalma alapjában támadta meg a termelők és az exportőrök egzisztenciáját, akik az exportra szánt készleteik öt százalékát sem tudták külföldön elhelyezni önköltségi áron sem. Ilyen körülmények között a cserzőanyag és gubacstermelés, amely eddig sokmillióst tételeként szerepelt a külkereskedelem mérlegében, teljesen megszűnt.

A cserzőanyag és gubacstermelőknek legtermészetesebb gazdasági életmegtartásuk érdekében a jövő havi szervezkedő gyűlés. A megalakult szindikátus meg fogja találni a módot, hogy a kormányt a való helyzet feltárása mellett a kivitel tiltó

— Erkölestelen, hitvány banda! Csak a sémi faj tud ilyen szemérmetlen lenni. Zsidók, hol a fürdőruhátok!

Kappanhangja volt, rikoltozott, beesett csontos arcára piros foltok gyultak.

Sámson lejtött és azt mondta, az „antiszemita” miatt jöjjünk ki azonnal a vízből, öltözködjünk.

Amint beszélt, egyszerre Anti hátán kő koppant és nyomban rá kis közáport indított a két fiu, aki a kis pappal volt.

Kifutottunk a partra és mint cigánygyerekek, meztelenül dobálóztunk a pap és kísérete felé. Rögöt, kavicsot, fadarabokat, mindent, ami a kezünkbe került.

A pap szitkozódott, de mi rendületlenül folytattuk az ostromot, közben meg is száradtunk. Akkor hagytuk abba, amikor tülről már nem jött kő, hanem éktelen bõgés jött. Az egyik fiúnak bezuhtak a tarkóját.

Visszamentünk felöltözködni. A pap nem szitkozódott, ment, karon fogta a sebesültet.

— Baj lesz ebből — szólt Sámson — az a kispap, a Havlicsek csunya antiszemita, ki tudja miket fog összehazudni a községben.

— Hazudjon — mondta Zsiga a nagy munkától még mindig szuszogva — õk kezdték!

Amint fáradtan visszafelé megyünk, az uton a város közelében találkoztunk a rabbival és feleségével, kijöttek egy kis szombati sétára. Az asszony vendégháza alól kikacérkodtak dus barna fûrtjei, fodros szoknyáját úgy emelte, épen úgy, mint a levéltáros felesége, akirõl azt be-

szélték, hogy színésznõ volt valamikor.

Illedelmesen „güt sabesz”-szel köszöntöttük a tisztelendõ házaspárt. A pap megállított bennünket, mi újság, kérdezte és Sámson elmondotta a történeteket, bölcsen kihagyva a fürdést.

A rabbi megharagudott rák, hiába hajtogattuk, hogy ok nélkül szidott Havlicsek bennünket és a fiuk kezdték a dobálást.

A papné rámtámadt, ismer mondta, régi csirkefogó vagyok, össze kellene törni a csontjaimat.

Éreztem, az asszony a másik kettõt nem meri szidni, mert azok a hitközség gazdag tagjainak fiai voltak; a proletár-gyereket nyugodtan szapulhatja.

Amikor lekerepelt, oldalt állottam és azt mondtam:

— Most pedig próbálja szidni pap néni Antit meg Zsigát. Próbálja! Elvörösödött, nem tudott szóhoz jutni. Fõlényben voltam és folytattam:

— Glázer néninek és mamának igaza volt. Tessék csak feltûrni a haját és elereszteni a szoknyáját.

A rabbi felesége ösztõnszerûen kiengedte ruháját az ujjai közül.

Köszönés nélkül távoztunk. Büszkén, mint a tûzoltóparancsnok mentem a fiuk elõtt.

A városban Anti azt mondta, menjek hozzájuk uszonázni, ad õt hernyót.

Õt hernyót. Milyen büszke lehettem rám, hogy ilyen fejedelmi módon akarta honorálni látogatásomat.

A meghívást elfogadtam.

rendelet visszavonására bírja, hogy ezáltal visszaadván sok ezer munkás megélhetési lehetõségét és Románia exportszámlájára többmillióst többletet biztosítson.

Belföld

(x) **Bukaresti tõzsde márc. 23-án.**
 Márka 46—47, leva 69—90, font sterling 580—585, francia frank 1220—30, svájci frank 25:50—26:50, lira 680—685, dinár 162—67, dollár 136—137, arany —, osztrák korona 205—215, magyar korona 18—19, szokol 245—255, lengyel márka 350—360, dragma 565—575, Napelioni 480—500.

(x) **Az erdélyi gyárosok és kereskedõk fizetéshatalozást kérnek Csehszlovákiára.** Bukaresti munkatársunk jelenti: Az erdélyi gyárosok és kereskedõk a napokban kérvénnyel fordultak a kereskedelmi minisztériumhoz, amelyben annak a kívánságuknak adnak kifejezést, hogy a román kormány eszközöljön ki számukra, csehszlovákiai hitelzõknekél moratóriumot, mert a cseh korona jelenlegi magas állása mellett képtelenek tartozásaikat kifizetni. A minisztérium ebben az ügyben már érintkezésbe lépett a csehszlovák kormánnyal.

(x) **Uj vonat Bukaresibõl Galacba.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A CFR. vezérigazgatósága március 17-tõl kezdve új személyvonatjáratot léptetett életbe a fõváros és Galac között. Az új vonat délelõtt 11 óra 45 perckor indul Bukarestbõl.

(x) **A gabonaexport-vagonok kitalása.** Bukarestbõl írják: Gabonane-mûek exportálásához szükséges vagonokat — a CFR. igazgatóság rendelete szerint — csakis kiviteli engedélyekkel bírók kaphatnak. A rendelkezés a csempészést akarja lehetetlenné tenni.

Külföld

(x) **Zürichi tõzsde márc. 23-én.**
 Nyitás: Berlin 167½, Newyork 514, Milánó 2625, Prága 887, Budapesta 61, Zágráb 152½, Varsó 13, Bécs 6¾, osztrák korona 7¼.

(x) **Ausztria nem fizet Romániának.** Bécsbõl jelentik: Az itteni román gazdasági bizottság, amelyet a román kormány a megállapított 80 millió arany esedékes részleteinek fõvételésére küldött ki, azt az értesítést kapta, hogy Ausztria egyelőre nem fizet, mert a vonatkozó egyezményt a parlament még nem ratifikálta.

(x) **Felére szállítják le a jugoszláv forgalmi adót.** Belgrádból írják: A pénzügyi bizottság elsõ szekciója folytatta a pénzügyminisztérium költségvetésrõl szóló vitáját. A szekció újból a forgalmi adó csökkentését vitatta meg és úgy határozott, hogy a forgalmi adót 400 millió dinárról 200 millió dinárra fogják csökkenteni. Valószínû, hogy a szekció határozatát a parlament is magáévá fogja tenni. Az állami fogyasztási adót a pénzügyminiszter 150 millió dinárban állapította meg, a szekció ezt kevésnek tartotta és úgy döntött, hogy ezt az adónemet 400 millióra kell emelni.

(x) **Varsói importengedéllyel be lehet vinni szilvát és diót Lengyelországba.** Bukaresti munkatársunk jelenti: Az Uj Kelet megírta, hogy a lengyel kormány a szilva és dió behozatalát megtiltotta. Mint az itteni lengyel követ-ség kereskedelmi attaséja közli, Varsóban, az ottani export- és importbizottságtól megszerzett beviteli engedély alapján minkét cikket be lehet szállítani Lengyelországba. Ami a borkiszállítást illeti, ez mindaddig nem történhet meg, amíg Gyogyosszág és Románia kölcsönösen nem ratifikálják az 1921 július 1-én kötött kereskedelmi egyezményt.

(x) **Németországi vasárak.** Bukaresti munkatársunk jelenti: A délnémet vasipari vidék március 1-tõl kezdve a következõ árak mellett adja el gyártmányait: õntõtt vas, 100 kilogram 933 márka. Vasrud 949 márka. Abrones 1013 márka. Vaslap 1033 márka. Fehérvas középvastag 1165 márka. Fehérvas keskeny, 3 milliméterig 1219 márka, ennél vastagabb 1257 márka.

3

Vagon

szenzációsán

olcsó

gyapju-

szövet

érkezett az

Aurora

áruházba

P. M. Viteazul 35

Gyogyörü

TAVASZI

minták!

Óriási

váltak felöltõ és ruha-

szövetekben! A régi olcsó

árak! Tekintse meg vétel-

o kényszer nélkül!

Péntek, 1922. március 24.

SZIN

Loorb
 huszonöt
 művészi
 lesz a kol
 termében.
 legközeke
 énekesnõ
 kíséretet
 „Támár” o
 programja
 termékeit.
 ner, Roges
 cavallo eg
 két-két m
 szebb dalá
 lesz a d
 dak”, mel
 a szerzõ z
 zeneértõ k
 a szombat

A bul
 nem akar
 Bukaresti
 Viktor, an
 igazgatásá
 új vezetõj
 több színe
 egyik nag
 laoknak
 Ebbõl kif
 személyze
 velet int
 amelyben
 Eftimiu
 „Insirate
 játszaní.
 méltónak
 részek —
 játszuk
 sokkal es
 lben és

Péntek: 1
 Bé
 ára
 Szombat
 9-0
 Szombat
 6-0
 szí
 pé
 Vasárnap
 ára
 Vasárnap
 elõ
 ne
 év
 He
 118
 Hétfõ: 1
 Re

A misor
 meg

Szon
 val. A K
 adásán is
 Béla A g
 ez lesz e

Zafie
 legközele
 izgalmas
 nek Zafie
 A másik
 egyfelvon
 házban a
 rel. Gon
 szerepos
 két ujdor

Kis
 mérsékel
 Imrenek
 rette, a
 előadása.

Any
 teljes z
 Puskin—
 tatlan op

Apo
 leány. F
 tikus dr
 derék b
 árva Ar
 vagy oná
 követi fé
 annak g
 ügyész,
 mével.
 sláger
 vándor,
 Wieth és
 játék, Le
 Glassner

Egy
 gyárak
 Brown
 Trautma
 Ica nagy
 dent leg
 címü hir

Urát
 amerikai
 repben
 büntigyi
 bosszút
 látványo

Felc
 Kiadó:
 Hirdetés

